

BELGISCHE SENAAAT

 ZITTING 2001-2002

---

 19 OKTOBER 2001

Wetsontwerp houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	2
Wetsontwerp	12
Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten . .	13
Voorontwerp van wet	18
Advies van de Raad van State	19

SÉNAT DE BELGIQUE

 SESSION DE 2001-2002

---

 19 OCTOBRE 2001

Projet de loi portant assentiment au Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg, le 9 novembre 1995

SOMMAIRE

	Pages
Exposé des motifs	2
Projet de loi	12
Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales	13
Avant-projet de loi	18
Avis du Conseil d'État	19

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. INLEIDING

De Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten werd ter ondertekening opengesteld in Madrid op 21 mei 1980 en is in werking getreden op 22 december 1981. Deze overeenkomst verbindt thans tweentwintig Staten.

De resultaten die bereikt werden op basis van deze Overeenkomst zijn belangrijk, maar een onderzoek dat in 1990-91 door het Secretariaat van de Raad van Europa uitgevoerd werd, toonde aan dat er ernstige hindernissen, in het bijzonder van juridische aard, waren voor de effectieve uitvoering van de Kaderovereenkomst.

De resultaten van dit onderzoek stemmen overeen met de conclusies van de « *Conférence Permanente des Pouvoirs Locaux et Régionaux de l'Europe (CPLRE)* » die in maart 1991 in haar Resolutie 227 de volgende feiten vaststelde (1).

(vert.: Erkennende dat de Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking, gesloten binnen de Raad van Europa, een gepast kader biedt voor de relaties tussen aangrenzende of naburige territoriale gemeenschappen, maar wijzend op het feit dat de voornaamste hindernis voor de doeltreffende toepassing van deze Overeenkomst de afwezigheid is van een juridische waarde in de interne orde van de Staten van de handelingen die genomen worden door de territoriale gemeenschappen in deze context);

Zo heeft het Comité van Ministers, op voordracht van het beperkt Comité van deskundigen inzake grensoverschrijdende samenwerking, beslist om een aanvullend Protocol bij de Kaderovereenkomst uit te werken, waarvan het doel erin zou bestaan de grensoverschrijdende samenwerking te versterken door bepaalde juridische hindernissen te verwijderen die de ontwikkeling van de grensoverschrijdende projecten zouden kunnen afremmen.

B. ALGEMENE BESCHOUWINGEN

De onderzoeken die het Secretariaat gevoerd heeft en de beraadslagingen van de CPLRE hebben aangetoond dat de voornaamste hindernissen tot twee verschillende categorieën behoren:

a) de Kaderovereenkomst bevat geen enkele precieze verbintenis voor de Staten, die juist maar uitge-

(1) Nadien is deze Conferentie veranderd in « *Congrès des pouvoirs locaux et régionaux de l'Europe* » (vert. Congres van de plaatselijke en regionale besturen van Europa).

EXPOSÉ DES MOTIFS

A. INTRODUCTION

La convention-cadre sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales a été ouverte à la signature à Madrid le 21 mai 1980 et est entrée en vigueur le 22 décembre 1981. Actuellement, elle lie vingt-deux États.

Les résultats obtenus sur la base de cette Convention sont importants, mais une enquête menée en 1990-91 par le Secrétariat du Conseil de l'Europe avait montré que des obstacles sérieux, notamment de caractère juridique, existaient à la mise en œuvre effective de la Convention-cadre.

Les résultats de cette étude recoupaient les conclusions de la Conférence Permanente des Pouvoirs Locaux et Régionaux de l'Europe (CPLRE) qui, en mars 1991, constatait dans sa Résolution 227 les faits suivants (1):

« 17. Reconnaissant que la Convention-cadre sur la coopération transfrontalière, conclue au sein du Conseil de l'Europe, offre un cadre approprié pour les relations entre collectivités territoriales limitrophes ou voisines, mais signalant que le principal obstacle à l'application efficace de cette Convention est l'absence de valeur juridique dans l'ordre interne des Etats des actes conclus par les collectivités territoriales dans ce contexte; ».

C'est ainsi que, sur proposition du Comité restreint d'experts sur la coopération transfrontalière, le Comité des Ministres a décidé l'élaboration d'un Protocole additionnel à la Convention-cadre dont le but serait de renforcer la coopération transfrontalière en éliminant certains obstacles juridiques qui pourraient freiner le développement des projets transfrontaliers.

B. CONSIDÉRATIONS GÉNÉRALES

Les études menées par le Secrétariat et les délibérations de la CPLRE ont montré que les obstacles principaux étaient de deux ordres:

a) la Convention-cadre ne contient aucun engagement précis de la part des Etats, qui sont simplement

(1) Par la suite, cette Conférence est devenue le « *Congrès des pouvoirs locaux et régionaux de l'Europe* ».

nodig worden om de initiatieven van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten te «vergemakkelijken», te «bevorderen» of te «begunstigen». Er wordt dus geen enkel recht van deze gemeenschappen of autoriteiten om grensoverschrijdende samenwerkingsakkoorden te sluiten echt erkend;

b) de Kaderovereenkomst brengt niet voldoende juridische verduidelijkingen in het nationaal recht van de Verdragsluitende Partijen om de problemen op te lossen die ontstaan door de grensoverschrijdende samenwerking, zoals:

i. de uitvoering van een grensoverschrijdende samenwerking van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten in het kader van het publiek recht;

ii. de juridische waarde in het interne recht van elke Staat, van de handelingen die in het kader van de grensoverschrijdende samenwerking genomen werden door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten:

iii. de rechtspersoonlijkheid en het statuut van publiek recht en privaatrecht die toegekend worden aan de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen die de territoriale gemeenschappen en autoriteiten kunnen oprichten.

Volgens de redacteurs van de Kaderovereenkomst werd de mogelijkheid om de toepassing van deze Overeenkomst ondergeschikt te maken aan het sluiten van bilaterale akkoorden, geïnspireerd door het voornemen om, aan de hand van dergelijke akkoorden, de gevolgen in intern recht te regelen van een akkoord dat gesloten werd tussen de territoriale gemeenschappen of autoriteiten.

Bepaalde Staten hebben dus bilaterale akkoorden gesloten wanneer het noodzakelijk was of hebben, elk in hun intern recht, rechtsinstrumenten bepaald die aangepast zijn aan de grensoverschrijdende samenwerking, om dit gebrek aan precisie te compenseren.

De vermenigvuldiging van de bilaterale akkoorden sinds de inwerkingtreding van de Kaderovereenkomst en de vooruitgang van de wetgeving van bepaalde Staten die ondertekend hebben, zijn het teken van het dynamisme van de grensoverschrijdende samenwerking van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten en van de pertinentie van de Kaderovereenkomst. Het is evenwel nuttig deze Overeenkomst aan te vullen met een protocol dat rechtsinstrumenten uiteenzet die zichzelf bewezen hebben door de ervaring, dat de fundamentele principes van de grensoverschrijdende samenwerking van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten verenigt en dat oplossingen voorstelt die aangepast zijn aan de Verdragsluitende Partijen.

Dit Protocol heeft bijgevolg als doel de juridische problemen die de Kaderovereenkomst met zich meebrengt in intern recht, te regelen.

invités à «faciliter», «promouvoir» ou «favoriser» les initiatives des collectivités ou autorités territoriales. Aucun droit n'est vraiment reconnu à ces collectivités ou autorités de conclure des accords de coopération transfrontalière;

b) la Convention-cadre n'apporte pas de précisions juridiques suffisantes dans le droit national des Parties Contractantes pour régler les problèmes soulevés par la coopération transfrontalière tels que :

i. la mise en œuvre d'une coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales dans un cadre de droit public;

ii. la valeur juridique dans le droit interne de chaque Etat, des actes accomplis dans le cadre de la coopération transfrontalière par les collectivités ou autorités territoriales;

iii. la personnalité juridique et le statut de droit public ou privé reconnus aux organismes de coopération transfrontalière que peuvent créer les collectivités ou autorités territoriales.

Dans l'esprit des rédacteurs de la Convention-cadre, la possibilité de subordonner l'application de cette Convention à la conclusion d'accords bilatéraux avait été inspirée par l'intention de régler, au moyen de tels accords, les conséquences en droit interne d'un accord conclu entre les collectivités ou autorités territoriales.

Certains Etats ont donc passé des accords bilatéraux lorsque la nécessité s'en faisait sentir ou ont défini, chacun dans leur droit interne, des instruments juridiques adaptés à la coopération transfrontalière, pour compenser cette absence de précision.

La multiplication des accords bilatéraux, depuis l'entrée en vigueur de la Convention-cadre et les progrès de la législation de certains Etats signataires, témoignent du dynamisme de la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales et de la pertinence de la Convention-cadre. Il est toutefois utile de compléter cette Convention par un protocole qui expose des instruments juridiques éprouvés par l'expérience, unifie les principes fondamentaux de la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales et propose des solutions adaptées aux Parties Contractantes.

Le présent Protocole a dès lors pour but de régler les problèmes juridiques que pose, en droit interne, la Convention-cadre.

C. COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel gaat uit van het principe van het recht van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten om akkoorden tussen elkaar te sluiten in het kader van de grensoverschrijdende samenwerking. Dit recht, dat erkend en geëerbiedigd wordt door de Staten, wordt uitgeoefend onder de voorwaarden en de beperkingen die enerzijds bepaald zijn door de Kaderovereenkomst en anderzijds door dit Protocol.

Zo dient er bijvoorbeeld herhaald te worden dat, overeenkomstig dit artikel, de grensoverschrijdende samenwerkingsakkoorden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten gesloten zouden moeten worden:

a) in het kader van de bevoegdheden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die door deze akkoorden verbonden zijn;

b) volgens de procedures voorzien door de statuten van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten;

c) in naleving van de internationale verbintenissen van de Staten waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten behoren;

d) rekening houdend, in voorkomend geval, met de nationale wetgeving van elke Staat, wat het statuut van de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen betreft (artikel 3).

Er wordt een grote vereiste opgelegd door de uitdrukking «gemeenschappelijke bevoegdheidsgebieden». Deze uitdrukking geeft aan dat om een akkoord te sluiten, alle betrokken territoriale gemeenschappen of autoriteiten bevoegd moeten zijn inzake het voorwerp van het akkoord. Dit betekent dat, als een dergelijke bevoegdheid niet exclusief is maar overgedragen of verdeeld, de territoriale gemeenschap of autoriteit in kwestie voldaan zal moeten hebben aan alle vereisten van de nationale wetgeving die een dergelijke aangelegenheid regelen.

De uitdrukking «overeenkomstig de nationale wetgeving» betekent dat de territoriale gemeenschappen of autoriteiten de procedures en andere regels voorzien door de nationale wetgeving van de Staat waartoe zij behoren, moeten naleven voor het sluiten en uitvoeren van hun akkoorden. Het verband met de uitdrukking «gemeenschappelijke bevoegdheidsgebieden» betekent dat de territoriale gemeenschappen of autoriteiten bij het sluiten van een grensoverschrijdend samenwerkingsakkoord, geen bevoegdheden kunnen krijgen die hen niet verleend zijn door het nationaal recht en dat zij geen nieuwe categorie van plaatselijke gemeenschappen kunnen oprichten.

C. COMMENTAIRES SUR LES ARTICLES

Article 1er

Cet article pose le principe du droit des collectivités ou autorités territoriales à passer des accords entre elles dans le cadre de la coopération transfrontalière. Ce droit, reconnu et respecté par les Etats, s'exerce dans les conditions et les limites définies d'une part par la Convention-cadre, d'autre part par le présent Protocole.

Ainsi par exemple, il convient de rappeler que, conformément au présent article, les accords de coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales devraient être conclus:

a) dans le cadre des compétences des collectivités ou autorités territoriales qui sont liées par ces accords;

b) selon les procédures prévues par les statuts des collectivités ou autorités territoriales;

c) dans le respect des engagements internationaux des Etats auxquels les collectivités ou autorités territoriales appartiennent;

d) en tenant compte, le cas échéant, de la législation nationale de chaque Etat, s'agissant du statut des organismes de coopération transfrontalière (article 3).

Une exigence importante est imposée par l'expression «domaines communs de compétence». Cette expression indique que, pour conclure un accord, toutes les collectivités ou autorités territoriales concernées doivent avoir compétence en la matière faisant l'objet de l'accord. Cela signifie que, si une telle compétence n'est pas exclusive mais déléguée ou partagée, la collectivité ou autorité territoriale en question devra avoir obtempéré à toutes les exigences de la législation nationale qui régissent une telle matière.

L'expression «en conformité avec la législation nationale» indique que les collectivités ou autorités territoriales doivent respecter les procédures et autres règles prévues par la législation nationale de l'Etat auquel elles appartiennent pour la passation et l'exécution de leurs accords. Le lien avec l'expression «domaines communs de compétence» signifie que les collectivités ou autorités territoriales ne peuvent pas, à l'occasion de la conclusion d'un accord de coopération transfrontalière, acquérir des compétences qui ne leur sont pas reconnues par le droit national ni créer une nouvelle catégorie de collectivités locales.

Het artikel handelt niet over de relaties tussen bestaande grensoverschrijdende samenwerkingsakkoorden, noch over de opeenvolgende internationale verbintenissen die de Verdragsluitende Partijen aangaan.

Paragraaf 2 vermeldt duidelijk dat het sluiten van een grensoverschrijdend samenwerkingsakkoord tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten of het uitvoeren van dit akkoord geen enkele verantwoordelijkheid kan meebrengen voor de Staat of voor elke andere autoriteit of gemeenschap die het akkoord niet ondertekend hebben.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt de voorwaarden waaronder de territoriale gemeenschappen of autoriteiten de maatregelen uitvoeren die zij overeenkomen in het kader van een grensoverschrijdend samenwerkingsakkoord. Deze bepalingen gelden wanneer deze gemeenschappen of autoriteiten geen grensoverschrijdend samenwerkingsorgaan oprichten, zoals voorzien in de artikelen 3 tot 5, maar zij zijn eveneens van toepassing wanneer het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan rechtshandelingen van algemene aard moet ondernemen en daartoe niet bevoegd is krachtens de artikelen 4 (2b) en 5 (2) van het Protocol.

Het in aanmerking genomen principe is dat de beslissing die binnen de overlegorganen genomen is *ex lege* geen juridische waarde of gevolgen heeft, maar wel het voorwerp zal moeten uitmaken van een handeling van elk van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord, om zo «omgezet» te worden in de nationale rechtsorde van deze gemeenschappen, waarbij de regels en procedures die hen opgelegd worden nageleefd worden. Hetzelfde principe is eveneens van toepassing op de maatregelen die de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen genomen hebben overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 4 (2b) en 5 (2). Deze «omzetting» kan, volgens het recht van elke Staat die ondertekend heeft, onder verschillende vormen uitgevoerd worden, bijvoorbeeld door het stemmen van een beslissing die genomen werd door de gemeenteraad of door het stemmen van een beraadslaging die de inhoud van de gemeenschappelijke beslissing van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten opneemt inzake grensoverschrijdende aangelegenheden, enz.

Hoewel het de handeling van «omzetting» is die voor elke nationale rechtsorde geldt, dient in ieder geval de nadruk gelegd te worden op de nauwe band, substantieel gezien, tussen een dergelijke handeling en de gemeenschappelijk genomen beslissing in het kader van een grensoverschrijdend samenwerkingsakkoord, dat aldus het referentiepunt wordt.

Zodra er een beslissing uitgevoerd wordt in de nationale rechtsorden, volgens de vereiste vormen,

L'article ne traite pas des relations entre des accords de coopération transfrontalière existants ni des engagements internationaux successifs pris par les Parties Contractantes.

Le paragraphe 2 indique clairement qu'aucune responsabilité de l'Etat ou de toute autre autorité ou collectivité non-signataire de l'accord ne peut être engagée par la conclusion d'un accord de coopération transfrontalière entre des collectivités ou autorités territoriales ou à l'occasion de sa mise en œuvre.

Article 2

Cet article prévoit les conditions dans lesquelles les collectivités ou autorités territoriales mettent en œuvre les mesures qu'elles conviennent dans le cadre d'un accord de coopération transfrontalière. Ces dispositions sont valables dans le cas où ces collectivités ou autorités ne mettent pas en place un organisme de coopération transfrontalière tel que prévu aux articles 3 à 5, mais elles s'appliquent aussi quand l'organisme de coopération transfrontalière est appelé à prendre des actes juridiques de portée générale et n'y est pas habilité aux termes des articles 4 (2b) et 5 (2) du Protocole.

Le principe retenu est que la décision prise au sein des organes de consultation n'a pas *ex lege* une valeur ou des effets juridiques mais devra faire l'objet d'un acte de chacune des collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord afin d'être, pour ainsi dire, «transposée» dans l'ordre juridique national de ces collectivités, en respectant les règles et procédures qui s'imposent à elles. Le même principe s'applique aussi aux mesures prises par les organismes de coopération transfrontalière selon les dispositions des articles 4 (2b) et 5 (2). Cette «transposition» peut être effectuée, selon le droit de chaque Etat signataire, dans des formes différentes, par exemple par le vote d'une décision prise par le conseil municipal ou par le vote d'une délibération reprenant le contenu de la décision commune des collectivités ou autorités territoriales dans le cadre transfrontalier, etc ...

En tout cas, bien que ce qui compte pour chaque ordre juridique national soit l'acte de «transposition», il convient de souligner le lien étroit, du point de vue substantiel, entre un tel acte et la décision prise en commun dans le cadre d'un accord de coopération transfrontalière, qui devient ainsi le point de référence.

Aussitôt qu'une décision est mise en œuvre dans les ordres juridiques nationaux selon les formes requises,

heeft deze beslissing de juridische waarde en gevolgen van een handeling besloten door elke gemeenschap of autoriteit die deel uitmaakt van het akkoord op nationaal vlak. Dit heeft als gevolg dat dezelfde beslissing een verschillende juridische waarde kan hebben in de verschillende interne rechtsorden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord.

Er dient bovendien opgemerkt te worden dat artikel 2 op een dergelijke manier opgesteld is dat het een juridische verplichting oplegt voor de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord om de maatregelen te nemen om de beslissingen die genomen zijn in het kader van het grensoverschrijdende samenwerkingsakkoord om te zetten in intern recht.

Artikel 3.

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid dat het grensoverschrijdende samenwerkingsakkoord een samenwerkingsorgaan opricht die belast zal zijn met de handelingen die genomen zijn in het kader van de grensoverschrijdende samenwerking.

Het gebruik van de uitdrukking «in naleving van de nationale wetgeving» toont aan dat elke Staat, door indien nodig de gepaste juridische maatregelen te nemen, in zijn nationale rechtsorde het rechtskarakter (publiek of privé) van dit orgaan moet verduidelijken. Er kunnen verschillende situaties ontstaan afhankelijk van de juridische organisatie van de Staten. In bepaalde Staten zal het nationaal recht juridische categorieën bevatten van organen die aan grensoverschrijdende samenwerking mogen doen en die buitenlandse territoriale gemeenschappen of autoriteiten mogen opnemen, in andere Staten zal het nationaal recht zich beperken tot het preciseren of het orgaan publiek of privé is.

Artikel 4.

Dit artikel bepaalt de bevoegdheden van het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan met een rechtspersoonlijkheid van ofwel publiek recht ofwel privaatrecht. Artikel 4 en artikel 5 bevatten twee verschillende opvattingen over de werking van het samenwerkingsorgaan dat de rechtspersoonlijkheid bezit. Het bepaalde van artikel 4 beantwoordt aan een dualistische juridische logica, in die zin dat het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan uitsluitend geregeld wordt door het nationaal recht van de Staat waar het zijn zetel heeft. Het bepaalde van artikel 5 daarentegen ligt in de lijn van een logica van juridische veelzijdigheid, door te voorzien dat de handelingen van het orgaan dezelfde juridische waarde hebben, ongeacht de plaats waar zij van toepassing zijn.

cette décision a la valeur juridique et les effets d'un acte décidé par chaque collectivité ou autorité partie à l'accord dans son cadre national. Il s'ensuit que la même décision peut avoir une valeur juridique différente dans les différents ordres juridiques internes des collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord.

Il y a lieu en outre de noter que l'article 2 est rédigé de façon à imposer une obligation juridique pour les collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord de prendre les mesures pour transposer en droit interne les décisions prises dans le cadre de l'accord de coopération transfrontalière.

Article 3.

Cet article prévoit la possibilité que l'accord de coopération transfrontalière crée un organisme de coopération auquel seront imputés les actes accomplis dans le cadre de la coopération transfrontalière.

L'utilisation de l'expression «en respectant la législation nationale» indique qu'il appartiendra à chaque Etat, en prenant si nécessaire les dispositions juridiques appropriées, de préciser dans son ordre juridique national la nature juridique (publique ou privée) de cet organisme. On peut aboutir à des situations différentes selon l'organisation juridique des Etats. Dans certains Etats, le droit national comprendra des catégories juridiques d'organismes habilités à faire de la coopération transfrontalière et à comprendre des collectivités ou autorités territoriales étrangères, dans d'autres Etats le droit national se limitera à préciser si l'établissement est public ou privé.

Article 4.

Cet article prévoit les compétences de l'organisme de coopération transfrontalière doté d'une personnalité juridique qui peut être soit de droit public, soit de droit privé. L'article 4 et l'article 5 présentent deux conceptions différentes du fonctionnement de l'organisme de coopération doté d'une personnalité juridique. Le dispositif de l'article 4 obéit à une logique juridique dualiste en ce sens que l'organisme de coopération transfrontalière est régi exclusivement par le droit national de l'Etat où il a son siège. A l'inverse, le dispositif de l'article 5 s'inscrit dans une logique de polyvalence juridique en prévoyant que les actes de l'organisme ont la même valeur juridique quel que soit l'endroit où ils s'appliquent.

Het artikel voorziet dat de rechtspersoonlijkheid van het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan slechts bepaald wordt door de wet van de Staat waar dit orgaan zijn zetel heeft. Deze wet kan, naar gelang van de betrokken Staat, een publiek statuut of een privaat statuut voor de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen voorzien. De territoriale gemeenschappen of autoriteiten zullen, volgens de Staat waar dit orgaan zijn zetel heeft, de rechtspersoonlijkheid kiezen, op basis van enerzijds de mogelijkheden die het recht biedt van de Staat waar het orgaan zijn zetel heeft, en anderzijds de opdrachten die zij van plan zijn te geven aan dit orgaan.

De juridische waarde van de handelingen genomen door het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan wordt ook bepaald door het publiek of privaat statuut van dit orgaan. Aangezien dit orgaan van publiek recht of privaatrecht kan zijn, afhankelijk van de Staten (zie vorige paragraaf), kan de juridische waarde van zijn handelingen variëren naar gelang van de wettelijke bepalingen die de handelingen van die organen regelen in de Staten waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord behoren.

Paragraaf 2 van artikel 4 heeft betrekking op de bevoegdheden van het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan. Behalve de vereisten uiteengezet in het tweede en vierde lid van de commentaar bij artikel 1 hierboven, eist artikel 4 dat het om «opdrachten» gaat, dit wil zeggen het toekennen van specifieke bevoegdheden. De toekenning van een «algemeen mandaat» is dus niet mogelijk. Een grensoverschrijdend samenwerkingsorgaan voor eenvoudig overleg, zonder rechtspersoonlijkheid, zal daarentegen algemene bevoegdheden kunnen hebben en de werking ervan zal geregeld worden door artikel 2.

Artikel 4 (paragraaf 2, b en c) legt evenwel een belangrijke beperking op inzake de bevoegdheid van het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan om handelingen te ondernemen, namelijk het verbod om handelingen te ondernemen van de overheid die uitsluitend tot de bevoegdheid behoren van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die lid zijn. Zo kan het orgaan in kwestie geen:

a) algemene normatieve handelingen ondernemen, dit wil zeggen handelingen die zich richten tot de overgrote meerderheid van de burgers, bijvoorbeeld reglementen of besluiten van algemene aard;

b) handelingen ondernemen die de rechten en vrijheden van de personen of de voorrechten van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord zouden kunnen wijzigen (bijvoorbeeld, onteigeningshandelingen, heffing van gebruiksbelastingen);

c) belastingen opleggen.

L'article prévoit que la personnalité juridique de l'organisme de coopération transfrontalière n'est définie que par la loi de l'Etat où cet organisme a son siège. Cette loi peut prévoir, selon l'Etat en cause, un statut public ou un statut privé pour les organismes de coopération transfrontalière. Les collectivités ou autorités territoriales, selon l'Etat où l'organisme a son siège, choisiront la personnalité juridique en fonction, d'une part, des possibilités offertes par le droit de l'Etat où l'organisme a son siège, d'autre part, en fonction des missions qu'elles comptent donner à cet organisme.

La valeur juridique des actes accomplis par l'organisme de coopération transfrontalière est aussi déterminée par le statut public ou privé de cet organisme. Or, cet organisme pouvant être de droit public ou de droit privé selon les Etats (voir paragraphe précédent), la valeur juridique de ses actes pourra varier selon les dispositions législatives régissant les actes de ces organismes dans les Etats auxquels appartiennent les collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord.

Le paragraphe 2 de l'article 4 concerne les attributions de l'organisme de coopération transfrontalière. Outre les exigences exposées dans les alinéas deux et quatre du commentaire portant sur l'article 1er ci-dessus, l'article 4 requiert qu'il s'agisse de «missions», c'est-à-dire d'attributions de pouvoirs spécifiques. L'attribution d'un «mandat général» n'est donc pas possible. En revanche, un organisme de coopération transfrontalière de simple consultation, sans personnalité juridique, pourra avoir des compétences générales et son fonctionnement sera régi par l'article 2.

L'article 4 (paragraphe 2, b et c) impose cependant une limite importante à la capacité de l'organisme de coopération transfrontalière d'accomplir des actes, à savoir l'interdiction de prendre des actes relevant de la puissance publique qui sont de la compétence exclusive des collectivités ou autorités territoriales membres. Ainsi, l'organisme en question ne pourra pas:

a) prendre des actes normatifs généraux, c'est-à-dire qui s'adressent à la généralité des administrés, par exemple règlements ou arrêtés de portée générale;

b) prendre des actes susceptibles d'affecter les droits et libertés des personnes ou les prérogatives des collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord (par exemple, actes d'expropriation, imposition de taxes d'utilisation);

c) d'imposer des taxes ou impôts.

Indien zou blijken dat dergelijke handelingen nodig zijn voor de uitvoering van een grensoverschrijdend samenwerkingsakkoord, zullen die handelingen genomen moeten worden door elk van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten in het kader van hun nationale rechtsorden.

Artikel 5

Artikel 5 geeft aan de Verdragsluitende Partijen de mogelijkheid om grensoverschrijdende samenwerkingsorganen van publiek recht op te richten die volgens dit recht zouden handelen op de grondgebieden van alle territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord. Een dergelijk systeem wordt bijvoorbeeld voorzien door de Benelux-Overeenkomst van 12 september 1986 inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten.

De tweede paragraaf van artikel 5 heeft betrekking op het geval waarin de handeling die genomen werd door het grensoverschrijdende samenwerkingsorgaan de individuele rechten en vrijheden kan wijzigen. In dat geval kan de Staat de uitvoering van de beslissingen van dit orgaan toevertrouwen aan de territoriale gemeenschappen of autoriteiten zelf. Een Staat zal eveneens kunnen verbieden dat een grensoverschrijdend samenwerkingsorgaan van het type voorzien in artikel 5, een algemene bevoegdheid kan hebben of maatregelen van algemene aard kan nemen.

Zo richten de artikelen 4 en 5 twee verschillende types grensoverschrijdende samenwerkingsorganen op, die gelijktijdig of afwisselend in een land kunnen bestaan. Artikel 8 bepaalt eveneens dat elke Verdragsluitende Partij op het moment van ondertekening of van neerlegging van het ratificatie-, inwilligings- of goedkeuringsinstrument, zal kunnen verklaren dat zij de twee types organen aanvaardt, of enkel het type voorzien in artikel 4 of artikel 5.

Artikel 6

Dit artikel heeft betrekking op de controles die uitgevoerd kunnen worden op de handelingen die ondernomen zijn in het kader van een grensoverschrijdend samenwerkingsakkoord. Er worden drie hypothesen voorzien.

De eerste paragraaf betreft de maatregelen die genomen zijn door de deelnemende territoriale gemeenschappen of autoriteiten, op basis van de in artikel 2 bepaalde akkoorden. Deze maatregelen zijn onderworpen aan de gewoonlijke controles die bepaald zijn door het interne recht van de Staat waartoe de territoriale gemeenschap of autoriteit behoort.

De tweede paragraaf handelt over de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen. De controles worden in dit geval bepaald door de Staat waar zij

Si de tels actes devaient s'avérer nécessaires pour la mise en œuvre d'un accord de coopération transfrontalière, ils devront être pris par chacune des collectivités ou autorités territoriales dans le cadre de leurs ordres juridiques nationaux.

Article 5

L'article 5 offre la possibilité aux Parties Contractantes de créer des organismes de coopération transfrontalière de droit public qui agirait selon ce droit sur les territoires de toutes les collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord. Un tel système est prévu par exemple par la Convention Benelux du 12 septembre 1986 concernant la coopération transfrontalière entre collectivités ou autorités territoriales.

Le deuxième paragraphe de l'article 5 vise le cas où l'acte pris par l'organisme de coopération transfrontalière peut affecter les droits et libertés individuels. Dans ce cas, l'Etat peut réserver l'exécution des décisions de cet organisme aux collectivités ou autorités territoriales elles-mêmes. Un Etat pourra également interdire qu'un organisme de coopération transfrontalière du type prévu par l'article 5 puisse voir une compétence générale ou prendre des mesures de portée générale.

Ainsi, les articles 4 et 5 créent deux types différents d'organismes de coopération transfrontalière qui pourront co-exister dans un pays ou être alternatifs. Aussi l'article 8 prévoit-il que chaque Partie Contractante pourra, au moment de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, déclarer qu'elle accepte les deux types d'organismes ou seulement celui prévu par l'article 4 ou par l'article 5.

Article 6

Cet article concerne les contrôles qui peuvent être exercés sur les actes pris dans le cadre d'un accord de coopération transfrontalière. Trois hypothèses sont prévues.

Le premier paragraphe concerne les mesures prises par les collectivités ou autorités territoriales participantes sur la base des accords prévus à l'article 2. Celles-ci sont soumises aux contrôles habituels prévus par le droit interne de l'Etat auquel appartient la collectivité ou l'autorité territoriale.

Le deuxième paragraphe concerne les organismes de coopération transfrontalière. Les contrôles seront alors ceux prévus par l'Etat dans lequel ils ont leur

hun zetel hebben. Aangezien deze organen betrekking hebben op territoriale gemeenschappen of autoriteiten van andere landen dan het land waar zij hun zetel hebben, is het echter noodzakelijk dat de bevoegde controleautoriteiten op het moment van de controle niet vergeten rekening te houden met de belangen van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten van de andere Staten. Artikel 6 raadt hiervoor aan dat de controleautoriteiten onderling coördinatiemiddelen en middelen voor informatie over de werking van de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen zouden vinden.

De derde paragraaf betreft de grensoverschrijdende samenwerkingsorganen die door alle Staten waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die het akkoord ondertekend hebben behoren, erkend worden als publiekrechtelijke organen. In dat geval zijn de controles die door elk van de partijen bepaald zijn, van toepassing op dit orgaan.

Artikel 7

Dit artikel betreft de geschillen en de toegang tot de rechtbanken.

De algemene formulering van artikel 7 zorgt voor een volledige rechtszekerheid van de mogelijke conflicten. Het gaat er vooral om het recht van derden te waarborgen in die zin dat deze bepaling de bescherming die zij tot aan de inwerkingtreding van dit Protocol genoten geenszins wijzigt.

Artikel 8

Dit artikel verplicht de Verdragsluitende Partijen ertoe verklaren of zij de twee in de artikelen 4 en 5 bedoelde samenwerkingsvormen in aanmerking nemen of slechts één van hen. De artikelen 4 en 5 maken het mogelijk grensoverschrijdende samenwerkingsorganen op te richten die aan twee verschillende logica beantwoorden en het Protocol legt niet de verplichting op aan de Staten om beide formules aan te nemen. Artikel 8 bepaalt immers dat elke Verdragsluitende Partij vrij is aan te duiden welke formule zij aanneemt. Deze verklaring kan natuurlijk later nog gewijzigd worden.

Zoals hiervoor vermeld, bevatten de artikelen 4 en 5 van het Protocol twee verschillende opvattingen over de werking van het samenwerkingsorgaan dat over de rechtspersoonlijkheid bezit.

In toepassing van artikel 4 van het Protocol wordt de rechtspersoonlijkheid van het samenwerkingsorgaan omschreven door het recht van de Verdragsluitende Partij waar haar zetel zich bevindt. Deze bepaling is vooral op vraag van Duitsland en Frankrijk in het betrokken Protocol opgenomen.

Artikel 5 van het Protocol geeft aan de Verdragsluitende Partijen de mogelijkheid een publiekrechtelijk

siège. Toutefois, comme ces organismes intéressent les collectivités ou autorités territoriales d'autres pays que celui où ils ont leur siège, il est nécessaire que les autorités de contrôle compétentes n'oublient pas au moment du contrôle de prendre en considération les intérêts des collectivités ou autorités territoriales des autres Etats. Pour ce faire, l'article 6 recommande que les autorités de contrôle trouvent entre elles des moyens de coordination et d'information sur le fonctionnement des organismes de coopération transfrontalière.

Le troisième paragraphe concerne les organismes de coopération transfrontalière reconnus de droit public par tous les Etats auxquels les collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord appartiennent. Dans ce cas, les contrôles prévus par chacune des parties s'appliquent à cet organisme.

Article 7

Cet article concerne le contentieux et l'accès aux tribunaux.

La formulation générale de l'article 7 assure une couverture juridique exhaustive des conflits possibles. Il s'agit surtout de garantir le droit des tiers de telle sorte que cette disposition ne modifie en rien la protection dont ils disposaient jusqu'à l'entrée en vigueur de ce Protocole.

Article 8

Cet article oblige les Parties contractantes à déclarer si elles prennent en compte les deux formes de coopération prévues aux articles 4 et 5 ou seulement l'une d'entre elles. Les articles 4 et 5 rendent possible la création d'organismes de coopération transfrontalière répondant à deux logiques différentes et le Protocole n'impose pas aux Etats d'adopter l'une et l'autre formule. L'article 8 prévoit en effet de laisser chaque Partie Contractante libre d'indiquer quelle formule elle adopte. Cette déclaration pourrait bien entendu être modifiée par la suite.

Ainsi que mentionné ci-avant, les articles 4 et 5 du Protocole présentent deux conceptions différentes du fonctionnement de l'organisme de coopération doté de la personnalité juridique.

En application de l'article 4 du Protocole, la personnalité juridique de l'organisme de coopération est définie par la loi de la Partie contractante dans laquelle il a son siège. C'est surtout à la demande de l'Allemagne et de la France que cette disposition a été reprise dans le Protocole visé.

L'article 5 du Protocole offre la possibilité aux Parties contractantes de créer un organisme de coopé-

grensoverschrijdend samenwerkingsorgaan op te richten dat volgens het publiek recht handelt op het grondgebied van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die deel uitmaken van het akkoord. Het grensoverschrijdend samenwerkingsorgaan kan rechtstreeks bindende beslissingen nemen (*cf.* artikel 3 van de Benelux-Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking) die van toepassing zijn op het grondgebied van de betrokken territoriale gemeenschappen of autoriteiten.

België zal dus moeten aanduiden dat het de bepalingen van de artikelen 4 en 5 van het Protocol zal toepassen. Indien België een overeenkomst met Frankrijk en/of Duitsland inzake grensoverschrijdende samenwerking zou afsluiten dat zou voorzien in de oprichting van een samenwerkingsorgaan, dan zal men moeten aanduiden dat men de bepaling van artikel 4 van het Protocol nr. 1 zal toepassen. Bij grensoverschrijdende samenwerking met Nederland en/of Luxemburg zal men artikel 5 van dat Protocol moeten toepassen.

D. BEVOEGDEBELGISCHEINSTANTIESVOOR DE ONDERTEKENING EN RATIFICERING VAN HET AANVULLEND PROTOCOL

In artikel 2, tweede lid, van de voormelde Kaderovereenkomst van Madrid wordt bepaald wat onder «territoriale collectiviteiten of autoriteiten» moet worden verstaan, te weten:

«gemeenschappen, autoriteiten of lichamen, die lokale en regionale functies vervullen en die als zodanig worden beschouwd ingevolge de interne wetgeving van elke Staat».

Het begrip lokale of regionale functie vormt hier het criterium voor de toepassing van de overeenkomst. De term «territoriale collectiviteiten of overheden» is gekozen om alle hypothesen te dekken die zich kunnen voordoen zonder te enge betrekkingen te hebben met het stellig recht van de Lid-Staten (Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de Kaderovereenkomst van Madrid, Parl. doc., Senaat, Zitting 1984-1985, 942-1, blz. 7).

Bijgevolg kunnen onder het begrip «territoriale collectiviteiten of autoriteiten» instanties zoals bijvoorbeeld provincies, gemeenten, openbare centra voor maatschappelijk welzijn, polders en wateringen vallen.

Onder voorbehoud van de uitzonderingen voorzien in artikel 6, § 1, VIII, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, vervangen door de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen, wordt de organieke wetgeving inzake de gemeenten en provincies vanaf 1 januari 2002 aan de gewesten overgedragen.

ration transfrontalière de droit public qui agirait selon les procédés de droit public sur le territoire des collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord. L'organisme de coopération transfrontalière peut dans ce cas prendre des actes directement contraignants (*cf.* article 3 de la Convention Benelux concernant la coopération transfrontalière) qui s'appliquent sur le territoire des collectivités ou autorités territoriales concernées.

La Belgique devra donc préciser qu'elle appliquera les dispositions des articles 4 et 5 du Protocole. Si la Belgique conclut avec la France et/ou avec l'Allemagne une convention de coopération transfrontalière qui prévoit la création d'un organisme de coopération, il faudra préciser qu'elle appliquera la disposition de l'article 4 du Protocole n° 1. En cas de coopération transfrontalière avec les Pays-Bas et/ou le Luxembourg, il y aura lieu d'appliquer l'article 5 de ce Protocole.

D. INSTANCESBELGESCOMPETENTESPOUR SIGNER ET RATIFIER LE PROTOCOLE ADDITIONNEL

A l'article 2, alinéa 2, de la susdite Convention-cadre de Madrid, il est précisé ce qu'il faut entendre par «collectivités ou autorités territoriales», à savoir:

«collectivités, autorités ou organismes exerçant des fonctions locales et régionales et considérées comme telles dans le droit interne de chaque Etat».

La notion de fonction locale ou régionale constitue ici le critère d'application de la convention. Le terme de «collectivités ou autorités territoriales» a été choisi pour couvrir l'ensemble des hypothèses susceptibles de se présenter, sans toutefois qu'il ait des rapports trop étroits avec le droit positif de l'un des Etats membres (projet de loi portant approbation de la Convention-cadre de Madrid, doc. parl. Sénat, Session 1984-1985, 942-1, p. 7).

Peuvent par conséquent relever de la notion de «collectivités ou autorités territoriales» des instances comme, par exemple, les provinces, les communes, les associations de communes, les centres publics d'aide sociale, les polders et les wateringues.

Sous réserve des exceptions prévues à l'article 6, § 1er, VIII, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, tel qu'il a été remplacé par la loi spéciale du 13 juillet 2001 portant transfert de diverses compétences aux régions et communautés, la législation organique relative aux communes et aux provinces est transférée à la compétence des régions à partir du 1er janvier 2002.

De organisatie van en het beleid inzake de politie en de brandweer, alsook het specifiek toezicht inzake brandbestrijding, blijven in toepassing van deze uitzonderingen namelijk tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren.

In artikel 5, § 1, II, 2°, van dezelfde wet wordt gesteld dat het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, een persoonsgebonden aangelegenheid bedoeld in artikel 128, § 1, van de Grondwet is en als dusdanig behorend tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen.

Luidens artikel 6, § 1, III, 10°, zijn de polders en de wateringeng een gewestelijke aangelegenheid.

E. België heeft overeenkomstig artikel 2, § 2, van de hiervoor vermelde Kaderovereenkomst verklaard dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest buiten de werkingssfeer van de Kaderovereenkomst en de latere Aanvullende Protocollen bij die Kaderovereenkomst wil laten vallen.

Dit betekent dat de gemeenten, verenigingen van gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest buiten de werkingssfeer van de Kaderovereenkomst en de latere Aanvullende Protocollen — zoals dit Aanvullend Protocol — vallen.

Uiteraard vallen de provincies, gemeenten, de verenigingen van provincies en van gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de polders en wateringeng van de andere Gemeenschappen en Gewesten wel onder de werkingssfeer van de Kaderovereenkomst en de latere Aanvullende Protocollen.

Dit is, Dames en Heren, het doel van het ontwerp van wet dat de Regering de eer heeft U ter beraadslaging voor te leggen.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Louis MICHEL.

De minister van Binnenlandse Zaken,

Antoine DUQUESNE.

Demeurent notamment de la compétence de l'autorité fédérale en vertu de ces exceptions, l'organisation de et la politique relative à la police et aux services d'incendie, ainsi que la tutelle spécifique en matière de lutte contre l'incendie.

L'article 5, § 1er, II, 2°, de la même loi, précise que la politique d'aide sociale, en ce compris les règles organiques relatives aux centres publics d'aide sociale, constitue une matière personnalisable telle que visée à l'article 128, § 1er, de la Constitution et relevant dès lors de la compétence des Communautés.

Aux termes de l'article 67, § 1er, III, 10°, les polders et les wateringues relèvent de la compétence des régions.

E. Conformément à l'article 2, § 2, de la Convention-cadre précitée, la Belgique a déclaré qu'elle entend exclure la Région de Bruxelles-Capitale du champ d'application de la Convention-cadre et des protocoles additionnels ultérieurs à cette Convention-cadre.

Cela signifie que les communes, associations de communes et centres publics d'aide sociale de la Région de Bruxelles-Capitale seront également exclus du champ d'application de la Convention-cadre et des Protocoles additionnels ultérieurs — comme le présent Protocole additionnel.

Les provinces, les communes, les associations de provinces et de communes, les centres publics d'aide sociale et les polders et wateringues des autres Communautés et Régions relèvent toutefois bel et bien du champ d'application de la Convention-cadre et des Protocoles additionnels ultérieurs.

Telle est, Mesdames, Messieurs, la teneur du projet de loi que le Gouvernement a l'honneur de soumettre à vos délibérations.

Le ministre des Affaires étrangères,

Louis MICHEL.

Le ministre de l'Intérieur,

Antoine DUQUESNE.

WETSONTWERP

 ALBERT II,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze minister van Buitenlandse Zaken en van Onze minister van Binnenlandse Zaken,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze minister van Buitenlandse Zaken en Onze minister van Binnenlandse Zaken zijn gelast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Senaat in te dienen:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995, zal volkomen gevolg hebben.

Gegeven te Brussel, 9 oktober 2001.

ALBERT

Van Koningswege:

De minister van Buitenlandse Zaken,

Louis MICHEL.

De minister van Binnenlandse Zaken,

Antoine DUQUESNE.

PROJET DE LOI

 ALBERT II,

Roi des Belges,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre ministre des Affaires étrangères et de Notre ministre de l'Intérieur,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre ministre des Affaires étrangères et Notre ministre de l'Intérieur sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives et de déposer au Sénat, le projet de loi dont la teneur suit:

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 9 octobre 2001.

ALBERT

Par le Roi:

Le ministre des Affaires étrangères,

Louis MICHEL.

Le ministre de l'Intérieur,

Antoine DUQUESNE.

(VERTALING)

AANVULLEND PROTOCOL**bijdeEuropeseKaderovereenkomstinzakegrensoverschrijdende samenwerkingtussenterritorialegemeenschappenofautoriteiten**

De Lidstaten van de Raad van Europa die dit Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten (hierna te noemen «de Kaderovereenkomst») hebben ondertekend,

Het belang bevestigend van grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten in grensgebieden;

Vastbesloten verdergaande maatregelen te treffen om de samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten te waarborgen;

Geleid door de wens grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten in grensgebieden te vergemakkelijken en te ontwikkelen;

Zich bewust zijnde van de noodzaak de Kaderovereenkomst aan de huidige situatie in Europa aan te passen;

Overwegende dat het opportuun is de Kaderovereenkomst aan te vullen met het oog op intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten;

Gelet op het Europees Handvest inzake de lokale autonomie;

Indachtig de Verklaring inzake grensoverschrijdende samenwerking in Europa afgelegd door het Comité van Ministers ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Raad van Europa waarin, onder meer, werd gepleit voor voortdurende maatregelen om geleidelijk obstakels in welke vorm dan ook — bestuurlijke, juridische, politieke of psychologische — die de ontwikkeling van grensoverschrijdende projecten in de weg staan, te verwijderen,

Zijn de volgende aanvullende bepalingen overeengekomen:

Artikel 1

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij erkent en eerbiedigt het recht van territoriale gemeenschappen of autoriteiten binnen haar rechtsmacht, waarnaar wordt verwezen in de artikelen 1 en 2 van de Kaderovereenkomst, om overeenkomsten tot grensoverschrijdende samenwerking te sluiten met territoriale gemeenschappen of autoriteiten van andere staten op vergelijkbare beleidsterreinen, overeenkomstig de in hun regelgeving neergelegde procedures, conform het nationale recht en voor zover deze overeenkomsten in overeenstemming zijn met de internationale verplichtingen van deze Partij.

2. Een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking heeft alleen betrekking op de verantwoordelijkheden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die die overeenkomst hebben gesloten.

Artikel 2

Gezamenlijke beslissingen genomen ingevolge een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking worden door

PROTOCOLE ADDITIONNEL**à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales**

Les Etats membres du Conseil de l'Europe signataires du présent Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales (ci-après dénommée «la Convention-cadre»),

Affirmant l'importance de la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales dans les régions frontalières;

Résolus à prendre de nouvelles mesures propres à assurer la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales;

Désireux de faciliter et de développer la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales des régions frontalières;

Reconnaissant la nécessité d'adapter la Convention-cadre à la réalité européenne;

Considérant qu'il est opportun de compléter la Convention-cadre en vue de renforcer la coopération transfrontalière entre collectivités ou autorités territoriales;

Rappelant la Charte européenne de l'autonomie locale;

Ayant à l'esprit la Déclaration du Comité des Ministres sur la coopération transfrontalière en Europe à l'occasion du 40e anniversaire du Conseil de l'Europe, qui encourageait, entre autres, à poursuivre l'action tendant à lever progressivement les obstacles de tous ordres — administratifs, juridiques, politiques ou psychologiques — qui pourraient freiner le développement des projets transfrontaliers,

Sont convenus des dispositions supplémentaires suivantes:

Article 1

1. Chaque Partie contractante reconnaît et respecte le droit des collectivités ou autorités territoriales soumises à sa juridiction et visées aux articles 1er et 2 de la Convention-cadre de conclure, dans les domaines communs de compétence, des accords de coopération transfrontalière avec les collectivités ou autorités territoriales d'autres Etats, selon les procédures prévues par leurs statuts, conformément à la législation nationale et dans le respect des engagements internationaux pris par la Partie en question.

2. Un accord de coopération transfrontalière engage la seule responsabilité des collectivités ou autorités territoriales qui l'ont conclu.

Article 2

Les décisions convenues dans le cadre d'un accord de coopération transfrontalière sont mises en œuvre par les collectivités ou

de territoriale gemeenschappen of autoriteiten uitgevoerd binnen hun nationale rechtsstelsel, in overeenstemming met hun nationale recht. Aldus uitgevoerde beslissingen worden beschouwd als hebbende dezelfde rechtskracht en werking als maatregelen genomen door die gemeenschappen of autoriteiten krachtens hun nationale rechtsstelsel.

Artikel 3

Bij een door territoriale gemeenschappen of autoriteiten gesloten overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking kan een lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking in het leven worden geroepen, met of zonder rechtspersoonlijkheid. De overeenkomst vermeldt of het lichaam, gezien de hieraan overgedragen verantwoordelijkheden en de bepalingen van het nationale recht, moet worden beschouwd als een publiekrechtelijk of privaatrechtelijk lichaam binnen de nationale rechtsstelsels waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst sluiten, behoren.

Artikel 4

1. Indien het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking rechtspersoonlijkheid bezit, wordt deze rechtspersoonlijkheid beheerst door het recht van de Overeenkomstsluitende Partij waarbinnen de zetel is gevestigd. De rechtspersoonlijkheid van het lichaam wordt erkend door de andere Overeenkomstsluitende Partijen waarvan de territoriale gemeenschappen of autoriteiten partij zijn bij de overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking, in overeenstemming met hun eigen nationale recht.

2. Het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking voert de door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten overgedragen bevoegdheden uit in overeenstemming met zijn doelstellingen en op de wijze bepaald in het nationaal recht waaronder het valt. Dientengevolge:

a. wordt het optreden van het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking beheerst door de instellingsregeling van dit lichaam en door het recht van de staat waarin de zetel is gevestigd;

b. is het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking evenwel niet bevoegd algemeen verbindende voorschriften vast te stellen of maatregelen te nemen die de rechten en vrijheden van individuele burgers aantasten;

c. wordt het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking gefinancierd uit de begrotingen van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten. Het lichaam is niet bevoegd heffingen van fiscale aard op te leggen. Het lichaam mag, in voorkomend geval, inkomsten ontvangen voor door dit lichaam aan territoriale gemeenschappen of autoriteiten, aan gebruikers of aan derden verleende diensten;

d. dient het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking over een geschatte jaarbegroting te beschikken en dient het een jaarrekening op te stellen, die moet worden goedgekeurd door accountants die onafhankelijk zijn van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die partij zijn bij de overeenkomst.

Artikel 5

1. De Overeenkomstsluitende Partijen kunnen, indien hun nationale recht dit toestaat, beslissen dat het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking een publiekrechtelijk lichaam is en dat, binnen het rechtsstelsel van elke Overeenkomstsluitende Partij, door het lichaam genomen maatregelen dezelfde rechtskracht en werking hebben als waren deze maatregelen genomen door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst hebben gesloten.

autorités territoriales dans leur ordre juridique national en conformité avec leur droit national. Les décisions ainsi mises en œuvre sont considérées comme ayant la valeur juridique et les effets qui se rattachent aux actes de ces collectivités ou autorités dans leur ordre juridique national.

Article 3

Les accords de coopération transfrontalière conclus par les collectivités ou autorités territoriales peuvent créer un organisme de coopération transfrontalière, ayant ou non la personnalité juridique. L'accord indiquera, en respectant la législation, si l'organisme, compte tenu des tâches qui lui sont attribuées, doit être considéré, dans l'ordre juridique dont relèvent les collectivités ou autorités qui ont conclu l'accord, comme un organisme de droit public ou de droit privé.

Article 4

1. Lorsque l'organisme de coopération transfrontalière, a la personnalité juridique, celle-ci est définie par la loi de la Partie contractante dans laquelle il a son siège. Les autres Parties contractantes dont relèvent les collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord reconnaissent la personnalité juridique dudit organisme conformément à leur droit national.

2. L'organisme de coopération transfrontalière exécute les missions qui lui sont confiées par les collectivités ou autorités territoriales conformément à son objet et dans les conditions prévues par le droit national dont il relève. Ainsi :

a. les actes de l'organisme de coopération transfrontalière sont régis par son statut et par le droit de l'Etat de son siège;

b. l'organisme de coopération transfrontalière n'est toutefois pas habilité à prendre des actes de portée générale ou susceptibles d'affecter les droits et libertés des personnes;

c. l'organisme de coopération transfrontalière est financé par des participations budgétaires des collectivités ou autorités territoriales. Il n'a pas capacité à décider de prélèvement de nature fiscale. Il peut, le cas échéant, recevoir des recettes au titre des services qu'il rend aux collectivités ou autorités territoriales, à des usagers ou à des tiers;

d. l'organisme de coopération transfrontalière établit un budget annuel prévisionnel et un compte de clôture certifié par des experts indépendants des collectivités ou autorités territoriales parties à l'accord.

Article 5

1. Les Parties contractantes peuvent, si leur législation nationale le permet, décider que l'organisme de coopération transfrontalière est un organisme de droit public et que ses actes ont, dans l'ordre juridique de chacune des Parties contractantes, la même valeur juridique et les mêmes effets que s'ils avaient été pris par les collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord.

2. In de overeenkomst kan evenwel worden bepaald dat de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst hebben gesloten, deze maatregelen moeten uitvoeren, in het bijzonder wanneer door deze maatregelen de rechten, vrijheden en belangen van individuele burgers worden aangetast. Voorts kan elke Overeenkomstsluitende Partij bepalen dat algemene verantwoordelijkheden niet kunnen worden overgedragen aan het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking en dat dit lichaam niet bevoegd is algemeen verbindende voorschriften vast te stellen.

Artikel 6

1. Maatregelen genomen door territoriale gemeenschappen of autoriteiten ingevolge een overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking zijn onderworpen aan hetzelfde toezicht als voorgeschreven door het recht van elke Overeenkomstsluitende Partij met betrekking tot maatregelen genomen door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst sluiten.

2. Maatregelen genomen door een lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking dat is opgericht ingevolge een overeenkomst, zijn onderworpen aan het toezicht zoals voorzien in het recht van de staat waarin de zetel van het lichaam is gevestigd, waarbij bovendien rekening wordt gehouden met de belangen van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten van andere staten. Het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking dient te voldoen aan verzoeken om informatie gedaan door de autoriteiten van de staten waartoe de territoriale gemeenschappen of autoriteiten behoren. De toezichthoudende autoriteiten van de Overeenkomstsluitende Partijen zoeken naar middelen voor een passende coördinatie en informatie.

3. Maatregelen genomen door een lichaam zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid, zijn onderworpen aan hetzelfde toezicht als voorgeschreven door het recht van elke Overeenkomstsluitende Partij met betrekking tot maatregelen genomen door de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die de overeenkomst sluiten.

Artikel 7

Alle geschillen die uit de activiteiten van het lichaam voor grensoverschrijdende samenwerking voortvloeien, worden voorgelegd aan de krachtens het nationale recht of krachtens een verdrag bevoegde rechter.

Artikel 8

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verklaart, bij ondertekening van dit Protocol, of bij nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of zij de bepalingen van zowel artikel 4 als artikel 5 zal toepassen ofwel slechts een van deze artikelen.

2. Deze verklaring kan vervolgens te allen tijde worden gewijzigd.

Artikel 9

Ten aanzien van de bepalingen van dit Protocol kunnen geen voorbehouden worden gemaakt.

Artikel 10

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening voor de staten die de Kaderovereenkomst hebben ondertekend; zij kunnen aangeven of zij ermee instemmen gebonden te worden door middel van:

a. ondertekening zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring; of

2. Toutefois, l'accord peut prévoir que l'exécution des actes incombe aux collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord, spécialement lorsque ces actes sont susceptibles d'affecter les droits, libertés et intérêts des individus. En outre, une Partie contractante peut prévoir que l'organisme de coopération transfrontalière ne pourra pas avoir un mandat général ni être habilité à prendre des actes de portée générale.

Article 6

1. Les actes pris par les collectivités ou autorités territoriales, en vertu d'un accord de coopération transfrontalière, sont soumis aux mêmes contrôles que ceux prévus par le droit de chaque Partie contractante sur les actes des collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord.

2. Les actes pris par les organismes de coopération transfrontalière, créés en vertu d'un accord, sont soumis aux contrôles prévus par le droit de l'Etat du siège de l'organisme sans négliger par ailleurs les intérêts des collectivités ou autorités territoriales des autres Etats. L'organisme de coopération transfrontalière doit satisfaire aux demandes d'information émanant des autorités des Etats dont relèvent les collectivités ou autorités territoriales. Les autorités de contrôle des Parties contractantes recherchent les moyens d'une coordination et d'une information appropriées.

3. Les actes pris par les organismes prévus au paragraphe 1 de l'article 5 sont soumis aux mêmes contrôles que ceux prévus par le droit de chaque Partie contractante sur les actes des collectivités ou autorités territoriales qui ont conclu l'accord.

Article 7

Les contentieux éventuels résultant du fonctionnement de l'organisme de coopération transfrontalière sont portés devant les juridictions compétentes en vertu du droit national ou en vertu d'un accord international.

Article 8

1. Chaque Partie contractante indique, au moment de la signature du présent Protocole ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, si elle applique les dispositions des articles 4 et 5 ou d'un seul de ces articles.

2. Cette déclaration pourra être modifiée à tout moment par la suite.

Article 9

Aucune réserve n'est admise aux dispositions du présent Protocole.

Article 10

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats signataires de la Convention-cadre qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:

a. signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou

b. ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. Een Lidstaat van de Raad van Europa kan dit Protocol niet ondertekenen zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring nederleggen, indien deze Staat niet reeds een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van de Kaderovereenkomst heeft nedergelegd of deze gelijktijdig nederlegt.

3. De akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring wordt nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 11

1. Dit Protocol treedt in werking drie maanden na de datum waarop vier Lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht, overeenkomstig het bepaalde in artikel 10.

2. Voor iedere Lidstaat die nadien zijn instemming door dit Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het in werking drie maanden na de datum van ondertekening of nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 12

1. Na de inwerkingtreding van dit Protocol kan iedere Staat die is toetreden tot de Kaderovereenkomst tevens toetreden tot het Protocol.

2. Toetreding geschiedt door middel van nederlegging van een akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa en wordt drie maanden na de datum van nederlegging daarvan van kracht.

Artikel 13

1. Iedere Overeenkomstsluitende Partij kan dit Protocol te allen tijde opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. De opzegging wordt van kracht zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 14

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa geeft de Lidstaten van de Raad van Europa en iedere Staat die tot dit Protocol is toegetreden, kennis van:

a. iedere verklaring door de Overeenkomstsluitende Partijen ingediend ingevolge artikel 8;

b. iedere ondertekening;

c. de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;

d. iedere datum van inwerkingtreding van dit Protocol ingevolge de artikelen 11 en 12;

e. iedere andere maatregel, kennisgeving of mededeling die op dit Protocol betrekking heeft.

b. signature, sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Un Etat membre du Conseil de l'Europe ne peut signer le présent Protocole sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou déposer un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, s'il n'a pas déjà déposé ou s'il ne dépose pas simultanément un instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation de la Convention-cadre.

3. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 11

1. Le présent Protocole entrera en vigueur trois mois après la date à laquelle quatre Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 10.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur trois mois après la date de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 12

1. Après l'entrée en vigueur du présent Protocole, tout Etat qui a adhéré à la Convention-cadre pourra adhérer également au présent Protocole.

2. L'adhésion s'effectuera par le dépôt, près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, d'un instrument d'adhésion qui prendra effet trois mois après la date de son dépôt.

Article 13

1. Toute Partie contractante peut, à tout moment, dénoncer le présent Protocole en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 14

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat ayant adhéré au présent Protocole:

a. toutes déclarations notifiées par une Partie contractante conformément à l'article 8;

b. toute signature;

c. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;

d. toute date d'entrée en vigueur du présent Protocole, conformément à ses articles 11 et 12;

e. tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, hiertoe naar behoren gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

GEDAAN te Straatsburg, de negende november 1995, in de Engelse en Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet een gewaarmerkt afschrift toekomen aan iedere Lidstaat van de Raad van Europa en aan iedere Staat die is uitgenodigd tot dit Protocol toe te treden.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 9 novembre 1995, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des États membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat invité à adhérer au présent Protocole.

**VOORONTWERP VAN WET VOORGELEGD
AAN HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE**

Voorontwerp van wethoudende instemming met het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995, zal volkomen gevolg hebben.

**AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS
À L'AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT**

Avant-projet de loi portant assentiment au Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg, le 9 novembre 1995

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995, sortira son plein et entier effet.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE**ADVIES 29.704/4**

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, vierde kamer, op 8 december 1999 door de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet «houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, gedaan te Straatsburg op 9 november 1995», heeft op 18 oktober 2000 het volgende advies gegeven:

ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

1. Bij het voorontwerp van wet wordt instemming verleend aan het Aanvullend Protocol bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten. De werkingssfeer van het protocol wordt omschreven in artikel 1 ervan door verwijzing naar de artikelen 1 en 2 van de Kaderovereenkomst die bij de wet van 31 juli 1986 is goedgekeurd.

In artikel 2, § 2, van de Kaderovereenkomst wordt de uitdrukking «territoriale gemeenschappen of autoriteiten» voor de toepassing van die Overeenkomst als volgt omschreven: «gemeenschappen, autoriteiten of lichamen, die lokale en regionale functies vervullen en die als zodanig worden beschouwd in het interne recht van elke Staat».

Het Koninkrijk België heeft overeenkomstig artikel 2, § 2, van de genoemde Kaderovereenkomst verklaard dat het het Brussels Hoofdstedelijk Gewest buiten de werkingssfeer van de Kaderovereenkomst en de latere Aanvullende Protocollen bij die Kaderovereenkomst wil laten vallen(1).

Uit de tekst zelf van het voornoemde artikel 2, § 2, alsook uit de verklaring van de minister van Buitenlandse Zaken blijkt dat met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de overige deelcollectiviteiten wel binnen de werkingssfeer van de Kaderovereenkomst en de Aanvullende Protocollen bij die Kaderovereenkomst vallen.

De memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet zou evenwel de indruk kunnen wekken dat de werkingssfeer van die internationaalrechtelijke handelingen beperkter is en niet geldt voor de deelcollectiviteiten. Het is immers zo dat weliswaar bij wijze van voorbeeld alleen de provincies, de gemeenten, de verenigingen van gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijke welzijn, de polders en de wateringen worden vermeld.

Voor alle duidelijkheid terzake zou de memorie van toelichting moeten worden herzien.

2. In de Franse tekst van het opschrift en van artikel 2 moet het woord «transfrontière» worden vervangen door het woord «transfrontalière», overeenkomstig de tekst van het Aanvullend Protocol.

3. In artikel 1 schrijve men: «... een aangelegenheid als bedoeld in...», overeenkomstig de regels van de wetgevingstechniek.

(1) Verklaring van 4 juli 1997 van de minister van Buitenlandse Zaken, opgenomen op het secretariaat-generaal van de Raad van Europa op 15 juli 1997. Met toepassing van die Kaderovereenkomst is overigens de op 8 maart 1996 te Mainz ondertekende Overeenkomst tussen het Land Noordrijnland-Westfalen, het Land Rijnland-Palts, het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap van België inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en andere openbare instanties gesloten.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT**AVIS 29.704/4**

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, quatrième chambre, saisi par le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, le 8 décembre 1999, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi «portant assentiment au Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontière des collectivités ou autorités territoriales, fait à Strasbourg le 9 novembre 1995», a donné le 18 octobre 2000 l'avis suivant:

EXAMEN DU PROJET

1. L'avant-projet de loi porte assentiment au Protocole additionnel à la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales. Le champ d'application du protocole est défini en son article 1er par référence aux articles 1er et 2 de la Convention-cadre, qui a été approuvée par la loi du 31 juillet 1986.

L'article 2, § 2, de la Convention-cadre définit, aux fins de la Convention, l'expression «collectivités ou autorités territoriales», comme s'entendant «des collectivités, autorités ou organismes exerçant des fonctions locales et régionales et considérées comme telles dans le droit interne de chaque Etat».

Le Royaume de Belgique a, conformément à l'article 2, § 2, de ladite Convention-cadre, déclaré qu'il entendait exclure du champ d'application de la Convention-cadre et de ses Protocoles additionnels ultérieurs la Région de Bruxelles-Capitale(1).

Il ressort du texte même de l'article 2, § 2, précité, ainsi que de la déclaration du ministre des Affaires étrangères qu'à l'exception de la Région de Bruxelles-Capitale, les autres collectivités fédérées entrent dans le champ d'application de la Convention-cadre et de ses Protocoles additionnels.

L'exposé des motifs de l'avant-projet de loi pourrait cependant laisser croire que le champ d'application de ces instruments de droit international serait plus limité et exclurait les collectivités fédérées. N'y sont visés, à titre indicatif il est vrai, que les provinces, les communes, les associations de communes, les centres publics d'aide sociale, les polders et les wateringues.

Afin d'éviter toute équivoque à ce sujet, l'exposé des motifs devrait être revu.

2. Au sein de l'intitulé et de l'article 2, le mot «transfrontière» sera remplacé par le mot «transfrontalière», conformément au texte du Protocole additionnel.

3. Le texte néerlandais de l'article 1er doit être rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

(1) Déclaration du ministre des Affaires étrangères du 4 juillet 1997 enregistrée au secrétariat général du Conseil de l'Europe le 15 juillet 1997. C'est d'ailleurs en application de cette Convention-cadre qu'a été conclu l'accord entre le Land de Rhénanie du Nord-Westphalie, le Land de Rhénanie Palatinat, la Région wallonne et la Communauté germanophone de Belgique sur la coopération transfrontalière entre les collectivités territoriales et d'autres instances publiques, signé à Mayence, le 8 mars 1996.

De kamer was samengesteld uit:

De heer R. ANDERSEN, kamervoorzitter;

De heren P. LIENARDY en P. VANDERNOOT, staatsraden;

De heren F. DELPÉRIÉE en J.-M. FAVRESSE, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw C. GIGOT, toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de heer L. DETROUX, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door mevrouw V. FRANCK, adjunct-referendaris.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer R. ANDERSEN.

De griffier,

C. GIGOT.

De voorzitter,

R. ANDERSEN.

La chambre était composée de:

M. R. ANDERSEN, président de chambre;

MM. P. LIENARDY et P. VANDERNOOT, conseillers d'État;

MM. F. DELPÉRIÉE et J.-M. FAVRESSE, assesseurs de la section de législation;

Mme C. GIGOT, greffier assumé.

Le rapport a été présenté par M. L. DETROUX, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par Mme V. FRANCK, référendaire adjoint.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

Le greffier,

C. GIGOT.

Le président,

R. ANDERSEN.